

TORONYIRÁNY

XII. 24.

2018. június 17.

SZEGEDI KATOLIKUS ÉRTESETŐ A GLATTFELDER ALAPÍTVÁNY GONDOZÁSÁBAN

Évközi 11. vasárnap

Isten azért vet, mert aratni akar, s azt akarja aratni, amit elvetett. Jézus evangéliumának földi sorsát így kell szemlélnünk. Pál apostol úgy jellemzi az evangéliumot, mint Isten üdvösségét hozó erejét (Róm 1,16). Az evangélium hatását abban kell látnunk, hogy az emberek millióiban ébreszti fel a bűnbánatot, az Istenbe vetett bizalmat, a hitet, a reményt, és sarkall a szeretet tetteire. Ilyen értelemben a történelem már Isten aratása is. De a példabeszéd egyúttal Isten országának rejtetségét is hirdeti. Belső erők éltetik, gyarapítják, de teljes alakjában csak a végső aratáskor, a végítéleten mutatkozik meg. Ezért jelenléte mindig a hit tárgya marad. Az általa véghezvitt változásokat, a bűnbánatot, a hitet, az Istenbe vetett bizalmat kívülről lehet pusztán emberi megnyilatkozásnak tekinteni. Csak a hívő ismeri fel, hogy Isten valóban működik az emberi történelemben és mindnyájunk életében. Hatását érezteti mind a természet törvényein keresztül, mind természetfölötti beavatkozás által. Számunkra vigasztaló, hogy az Isten országa, - ha egyszer befogadtuk - bennünk is belső erőire támaszkodva kezd bontakozni. Belülről ösztönöz, hogy követelményeihez alakítsuk gondolatainkat, érzelmeinket, tetteinket.

Gál Ferenc

A szentmise olvasmányai

- 1. Ez 17,22-24** Minden látszat ellenére Isten az, aki irányítja a történelmet végső célja felé.
- 2. 2Kor 5,6-10** A földi élet végén mindannyiunknak szembe kell néznünk az ítélettel, melynek alapja az lesz, hogyan viszonyultunk Krisztushoz, illetve az ő értékrendjéhez.
- 3. Mk 4,26-34** A történelem folyamán észrevétlenül, de feltartóztatlanul fejlődik és alakul Isten Országáa.

Jézus példabeszédekben tanít

A magot elvető ember a teremtésben kialakított világrendbe simul bele nagy bizalommal. A 27. vers páros kifejezései, amelyek két alkalommal az éjszaka és nappal váltakozásához, egyszer pedig a vetés kibontakozásához kapcsolódnak, a világ teremtésébe programozott „éjszaka és nappal” ritmusát ismétlik. Ez az ősi ismétlődés nyugalmat és rendet, biztonságot sugároz, az idő lassú folyását érezteti. A „maga sem tudja, hogyan” kitétel a mondat végén újra a magot levetőre vonatkozik, aki maga is csodálkozva várja a teremtett rend kibontakozását.

A 27. vers a növekedést a hajtás meghosszabbodásaként képzeletbe hozza (mékünomai – „hosszabbodik, növekedik”), majd ugyanezt a folyamatot a 28. vers folytatja négy lépéssel, ha a kifejtett termést is hozzá számítjuk. A mag „magától” (automaté) terem, vagyis látható ok, emberi beavatkozás nélkül, Istentől adottan. Ez az Istentől elrendelt tempó a kulcsa az egész példabeszédnek. A növekedés négyese megfelel az éjszaka és nappal váltakozásának, de távolabbról felidézi a föld négy típusát is, ahová a magvető a magot vethette. A 29. vers újra a magot elvető ember aktivitását hangsúlyozza, mégpedig azonnali cselekvését. Az ember szó szerint „elküldi” (aposztelló) a sarlót, ahogy Jézus az apostolokat (vö. Mk 3,14; 6,7). A szöveg a Jo 4,13 bibliai nyelvezetét használja, bár nem szó szerint idézi a Szeptuaginta szövegét. Az aratás eszkatologikus kép, amely a világ végét, az ítéletet, a gyümölcsös kert és a munkások számonkérését asszociálja (vö. Jer 51,33; Mt 3,12; Mt 13,30-39; Lk 10,32; Jn 4,35).

A példabeszéd értelmezése mindenesetre kérdéses. A kutatók többsége arra hajlik, hogy a magot elvető, azután békésen várakozó emberben magát Jézust lássa. Földi tevékenységével megkezdte az Isten országának kibontakoztatását, de csak az idők végén való visszatérésekor arathatja le a termést. Vagyis az ország ekkor teljeseedik be, éppen az ítélettel. Hogy ezt az értelmezést alátámasszák, egyes kutatók még konkrét utalást vélnek felfedezni. A példázatban az emberfiára tett utalást feltételeznek, akiről többször is olvassuk Márk evangéliumában, hogy az idők végén fog visszatérni és ítéletet tartani (vö. 8,30-9,1; 13,26; 14,62). A Jo 4,13, amelyet a 29. vers idéz, eredetileg valószínűleg az ellenség megsemmisítésére

vonatkozott (hasonló értelemben idézi a Jel 14,15 is). Így ez is az ítélethez kapcsolható, amelynek főszereplője Jézus, az Emberfia.

A másik értelmezés szerint a példabeszéd arra a ki nem mondott kérdésre válaszol, hogy vajon a hallgatóságnak nem kell-e állandóan tevékenykednie, hogy az Isten országának látszólagos rejtettségén változtasson. Vajon nem kell-e valamiképpen nekik maguknak létrehozniuk az országot? A példabeszéd szerint Isten országának megvalósulása titokzatos, ahogyan titokzatos az ember számára a kicsiny magból termést hozó élet is. Ha a 4,13-20 allegorikus magyarázatát folytatjuk, arra is gondolhatunk, hogy az Isten országának hirdetése emberi feladat, de a személyes megtérés, vagyis az ige meghallása és a gyümölcs kifejlődése Isten kegyelmének a dolga.

Vajon melyik értelmezés a helyes? Nem lehet elvitatni, hogy a megkezdett, de az idők végén beteljesedő Isten országa, illetve az idők végén sorra kerülő ítélet a példabeszéd központi gondolata és értéke. De mit jelentsen a „maga sem tudja, hogyan” kitétel (27. vers) az Emberfiával kapcsolatban? Miért akarná a szöveg azt hangsúlyozni, hogy az ország kibontakozásának folyamata független a magvető tevékenységétől (vö. automaté)? Mindenesetre a közvetlen szövegösszefüggés szerint a fejezet szerkesztője, az elbeszélő, olyan példabeszédeket helyezett egymás mellé, amelyek éppen a „köztes időben”, az emberfia távollétének idején tevékenykedőket kell hogy bátorítsák. Az aratás egyszerre fenyegető ítélet és reményt keltő ünnep, amelyben kinyilvánul Isten hatalma, s végleg célba ér az ember igyekezete is.

A 30. versben a beszélő mintha megállna és gondolkodna, hogyan is tudná legalkalmasabban átadni üzenetét. A kettős fogalmazás egyfelől megfelel a fontolgatás helyzetének, másfelől az Iz 40,18 szövegét is felidézi. A hatalmas fává terebélyesedő mustármag képe a 31-32. versben szintén gazdag bibliai háttérrel bír. A próféták az ókori keleti államokat hasonlították hatalmas fákhöz (Babilon – Dán 4,10-12; Egyiptom – Ez 31,1-16; illetve Izrael – Ez 17,22-24). A fává terebélyesedő mustármag ugyan túlzás, hiszen a valóban kicsinyke magból a Galileai-tó partján nem fa, inkább csak cserje nő, mégpedig mintegy másfél méter magasra. Plinius szerint (Nat. Hist. XIX, 170-171) a mustár szívós és rendkívül szapora, gyorsan behálózza az egész kertet, ahol csak megjelenik. A fa ágai között, illetve árnyékában menedéket találó madarak a Dánielnél, illetve Ezekielnél olvasható látomásokban is szerepelnek. Mivel árnyékról kifejezetten Ezekiel beszél, elsősorban az ő szövegét tartjuk mérvadónak, amelyben a megújult Izraelről tanított. A fa árnyékában menedéket találó madárkák képe nagyon is megfelel annak, hogy Jézus az Isten országával egyfelől meg akarta újítani Izraelt, másfelől menedéket kívánt nyújtani elsősorban a kicsinyeknek és kiszolgáltatottaknak.

A példázat a kicsiny kezdetet az óriási folytatással állítja szembe. Az adott összefüggés szerint az ország terjed, ahogy megsokszorozódik a termékeny talajba elvetett búzaszem, ahogy váratlan gyorsasággal megragadja a világot Jézus, illetve nyomában a küldöttek nagylelkű tanúságtétele. Az Mt 17,20 viszont azt az értelmezési lehetőséget is felveti, hogy a kicsiny mustármag nem más, mint a tanítvány hite, amelyet Isten megőriz és megerősít benne, s amely átalakítja saját maga és mások életét. Mások szerint Jézus tetteinek és az Isten valódi, végleges országának a különbségéről van szó. Jézus nagyszerű és meglepő tetteket vitt végbe Isten Lelke által, de még ez is szinte semmi ahhoz képest, amit Isten az ország beteljesedésével megvalósít majd.

Martos Levente Balázs

Többet „mézsel”, mint erővel (23.)

Amikor az ünnepnapok hosszú árnyékká válnak

Karácsony

Amikor kinyílt az adventi naptár első kis ajtaja vagy leszedtük az adventi zsinórról a kicsizmát, a kicsomagot vagy a kislevelet, akkor komolyra fordul a dolog: 23 nap múlva szenteste! Mikulásig még ötször alszunk! Egyetlen ünnepet sem előz meg olyan sok öröm, mint a Karácsonyt; egyetlen ünnephez sem kapcsolódik olyan sok izgalmas cselekedet, dal, történet, vers és szokás. Ennek ellenére a Karácsonynak rossz lett a híre: a fogyasztás ünnepe, az erőltetett családi találkozások, a mesterséges harmónia, a kéréstlen látogatások és a túlzott pénzkidadások valamint a dözsölés és képmutatás, az álszenteskedés ünnepe. Nem a Karácsony a hibás ebben. Sokkal inkább az a rossz, hogy az ünneplést az evéssel és az ivással kötjük össze és a Karácsonyt az ajándékokkal.

Az idegeskedéssel nyomás alá helyezzük magunkat és örülünk, amikor újra elmúlt a szenteste. Másként is lehetne, ha szerényebbek lennénk.

Követelmények az ünneppel szemben

Elfelejtettük a várakozást. Ez szorosan összefügg az ajándékokkal, melyekre a karácsonyi várakozás irányul. Egy tanárno megkérdezte egy tizenkét éves gyermek karácsonyi kívánságait: sztereo-berendezés, kerékpár, sí-vagy szőrffelszerelés és számítógép vezették a listát. Magától értetődően tárgyalnak a szülőikkel gyártmányokról, minőségről és árakról és természetesen jelen vannak a gyerekek a vásárláskor. Így egyáltalán nem téma az ajándékokra való várakozás a szentestéig.

Püspökkenyér és mézes-sütés a gyermekekkel együtt; ajtók és ablakok díszítése; kicsi ajándékok barkácsolása és szeretettel való becsomagolása; dalok, versek és történetek betanulása – aztán jöhet a gyermekek karácsonya!

A kevesebb több

Mit tegyünk? Válassza szét például a nagy evéseket és az ajándékokat a karácsonyi időszakról. Akkor Karácsonnyá válhat – talán úgy, amint azt gyermekként átélte. Amikor kicsik voltak a gyermekeim, a szabadság legnagyobb részét megtartottam a karácsonyi időszakra.

A Karácsony nagy esély a családok számára, éppen akkor, amikor az édesanyák dolgoznak. Egyszer megkérdeztek tőlem, hogyan tudok felvilágosult anya létemre felelősséget vállalni azért, hogy a karácsonyi időszakból egy többhetes „felhajtás”-t csináljak. Valóban, hogyan tudok ezért felelősséget vállalni? Ebben egyrészt elég erősen érdekelt saját tapasztalatom. Szeretem a titokzatosságot. Már régen holtnak hitt pepecselési képességek élednek újjá hirtelen. Egész évben nem sütök. Az illatot még napokig lehet érezni minden sarokban.

Tizenegy hónapon keresztül nevetne ki a családom, ha az ajtókat, ablakokat és a lámpákat odaadón a legérzékenyebb díszítéssel látnám el.

A Karácsony a megfontolás időszaka

Decemberben szabadkezet kapok. Az almáskofám a legszebb piros almákat és a legtömörebb diókat hozza, amiket előtte már összegyűjtött nekem. A kertészet fenyőágakat és fagyöngyöt készít elő. Előkotrom a gyermekkori karácsonyi asztalterítőket. Csengőket és angyalokat hímezték rájuk. A gyertya-fogyasztás növekszik. Ha látogató jelentkezik be, ezt mondom: „Hozz magaddal időt!” Egyszerűen csak üldögélni esténként. Tévészés nélkül. Egyszer újra Händel-t, Haydn-t vagy Bach-ot hallgatni. Az év olyan hektikus, olyan szegény költészet, líra, csillogás és fény tekintetében. Az évnek erre a 12. hónapjára, erre a jézuskavárásra van szükségem ahhoz, hogy újra erőt merítsek egy újabb évhez.

Felélednek a gyermekkori emlékek

A gyermekkori karácsony felfogása is nagyon fontos számunkra. Ez is ok arra, hogy miért akartam a gyermekeimnek már korán útravalóként odaadni ezt az emlékállományt.

Karácsony, Jézuska-várás, december táján, a család szorosabb összefonódása. Sohasem ért véget számomra egy év anélkül, hogy ne emlékeztem volna rá vissza. Háború volt és ritkaságszámba ment minden szép és jó. Itt volt azonban a titokzatosság, a semmiből való barkácsolás, az ágakkal, almákkal és diókkal való díszítés. Mindig volt valamilyen illat: sültalma-, kenyér-, pogácsa- vagy fenyőágyillat a tűzhelyen, gyertyaöntés illata a fáradtsággal összegyűjtött csonkokból. Püspökkenyér is volt – igaz néha újságpapír vékonyságú.

Sóvárogva várják a Jézuskát

Az adventi időszak egyfajta létra, amelyen mindig magasabbra megyünk; egyre több feszültség és várakozás tette hosszúvá a rövid napokat.

A Karácsony az adventi napok összessége. Nem hiszem, hogy sikerül előkészítés nélkül, a Jézuskára való várakozás nélküli Karácsony. Ismerek családokat, ahol szenteste veszik meg a karácsonyfát, szerzik be az utolsó ajándékokat, akkor sütik meg az ünnepnapokra a sütet és akkor kerül a karácsonyi tányérra az édesség és még sok más dolog.

Megterhelt idegek egészen az ajándékozásig

Legkésebb Karácsony első napján valamennyien hajba kapnak. Most már a sült sem vigasztal többé, a drága ajándékok sem. A hangulat is odaveszett. Az ajándékok kicserélésének gondolata közelebb áll, mint valamilyen öröm érzése. Az ünneppel kapcsolatos óriási remények elszállnak, és mindenki örül, ha újra visszatérnek a rendes hétköznapiak.

(Folyt. köv.)

Carola Schuster-Brink

Vasárnapi jegyzet

Asztalánál az Úrnak

Lehet évente legalább egyszer mennyei udvart építeni: elsőáldozáskor. A templom ilyenkor a Sion alá költözik, az örök Jeruzsálem földi pontjára, és onnan csak fölfelé lehet tekinteni, miként Esztergom bazilikájánál, ahol az oromzaton ez olvasható: „A fentieket keressétek.”

Ezen az ünnepen, az Úr első vételekor mindenki fölfelé tekint, csöndes, megvilágosodó templomhajóban, fénytől, énektől, szentélyben, ahol megragyg „az ő ékes szépsége”.

kezed a kilincsen
nyisd meg az ajtót
ami eddig zárva
ismeretlen zárja
kattan zenét ébreszt
melybe álom vágy
és szív is beleférhet

Ezt mondogatja e sorok írója (figyelve az érkezőket) azokra gondolva, akik talán először vannak itt kis családtagjaik ünnepén. Róluk legföljebb sejtették, hogy ünnep titkában a legfényesebb ruhát öltik fel, miután a keresztséget már korábban felöltötték. Szent X. Pius óta immár sok-sok nemzedék folytatói, örökségükben hordozói az ókeresztények tudásának: ha nem veszik fel a névvel jelölt ruhát, amelyik védőpajzs is, az élet törekenyebb lesz számunkra.

Az irgalmas Megváltó ezt a népet választotta – énekliz Introitus –, legfőbb óhaja, hogy megmentse a haláltól és táplálja őket. Asztalt terít, amelyhez várja a kicsinyeket és alázatosokat. Ő az ajtó, melyet bárkinek nyitni lehet, Ő az örök halmok kívánsága, magaslatoké, melyeknek folyton hallani madárénekét, fák szellőinek suttogását - főleg azok hallják, akik nehéz úton járnak, akik még nem ismerik az isteni Szív bensőséges szeretetét.

Ismerni a szeretet misztériumát, az élet legszebb ajándéka. Ezt tovább adni nem könnyű, ha nincs meg a támpont. Mai fiatal költő írja, hogy az igazságnál csak egy nagyobb igazság van, a szeretet. Ez ragyogja be az ünnepet, ülteti asztalhoz a kicsinyeket s adja étvét, magát az Isten Fiát. Mekkora csoda: enni az Urat. Valójában ezzel válik égi otthonná a templom, az első meghívás Kenyér-vételével a gondoskodó Atya jósága, amely egyszerre látható és láthatatlan a hófehér ostyában. Kis dolognak tűnik, ám pótolhatatlan, mint az a tartócsavar a hajótestben, amelyik ha meghibásodik és magával ragadja a többi, az egész hajó elsüllyed.

A titok rejtőzködő, ezért tűnik jelentéktelennek. Ráfigyelni több, mint egyszeri figyelmesség. Ráfigyelni folytonos készenlét, kikapcsolása annak, ami mélységében akadályozza az embert. Manapság túlságosan sok már a fenyegetettség. Az önzés mond le arról, ami emberségünk önlényege, ami megadja méltóságunkat a teremtettségben.

Az első asztal ajándéka ez a tudatosítás. Még törekeny, de a készenlét állandó erősítését kívánja, hogy jelen legyen a menny örömeinek ünnepi gyümölcse, és nem csupán egyszer az esztendőben.

Tóth Sándor

hírek információk

Megújult a Szeged-Csanádi Egyházmegye honlapja június 11-től. A korszerű, felhasználóbarát weboldalon könnyen megtalálhatóak az egyházmegyei hivattal, a plébániákkal és intézményekkel kapcsolatos információk, továbbá a Napi gondolatok felvételei, a rendezvények, valamint a pályázatok ismertetői. A honlap tartalma és galériája még nem végleges, folyamatosan frissül.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Pro Cultura Christiana-díjat adományozott Varga Dezső restaurátornak. A kitüntetés a testület nevében Erdő Péter bíboros, Esztergom-budapesti érsek adta át június 13-án, Esztergomban. A díjjal a püspöki konferencia elismerését fejezi ki azért a szolgálatért, melyet munkássága folyamán Varga Dezső a keresztény kultúra továbbadásáért végzett.

A Szegedi Dóm Látogatóközpontban június 20-án, szerdán 18 órakor nyílik a Ballun Viktória képzőművész Allegória című kiállítása. A tárlat fővédnöke Lázár János országgyűlési képviselő, kurátora Eva Dénesová művészettörténész. A kiállítást, mely június 8-ig tekinthető meg, Kiss-Rigó László püspök nyitja meg.

A Szeged-Csanádi Egyházmegye által fenntartott köznevelési intézményekben dolgozó pedagógusok és munkatársak, valamint az egyházmegye hitoktatói június 21-én, csütörtökön délután 5 órakor a Székesegyházban ünnepi szentmise keretében adnak hálát az elmúlt tanévéért, majd részt vesznek a tiszteletükre adott fogadáson.

A Belvárosi Plébánia kis közössége túrázós lelkigyakorlatra indul június 22-én, pénteken Tahitótfaluba, a Jézus Szíves Társaság lelkigyakorlatos házába. Ez már a második lelkigyakorlat, melyet a plébánia szervez; tavaly Bakonybélbe látogattak el a zarándokok.

Gál Ferenc Főiskola Egészség- és Szociális Tudományi Kar Egészségtudományi Intézete június 22-én, pénteken 15 órai kezdettel tartja tanévzáró és diplomaátadó ünnepségét. A rendezvény 15 órakor Te Deum hálaadó szentmisével kezdődik a gyulai Nádi Boldogasszony Plébániatemplomban.

A 16 órakor kezdődő diplomaátadó ünnepségen az Ápolás és betegellátás szak ápoló szakirányán, a Szociális munka szakon, az Egészségügyi szervező szak egészség-turizmus-szervező specializációján, az Alkalmazott szociális gerontológia szakirányú továbbképzési szakon, illetve a Szociális és ifjúsági munka felsőoktatási szakképzésen végzett hallgatók és a Nyugdíjas Akadémia hallgatói vehetnek át oklevelet. A Hallgatói Önkormányzat „Hallgatói minőség díj”-at adományoz a kiemelkedő teljesítményt nyújtó, a közösségért végzett áldozatos hallgatói munka elismeréseként, majd címzetes főiskolai tanári címeket adnak át.

A békéscsabai Gazdasági Kar június 22-én, 10 órakor a Főiskola sportszarnokában, a szarvasi Pedagógiai Kar pedig június 23-án, szombaton 10 órakor az Evangélikus Ótemplomban tartja diplomaátadó ünnepségét.

A Szegedi Katolikus Egyetemi Lelkésztség június 24-én, vasárnap tartja tanévzáró szentmiséjét és egyben a tanév utolsó, 20 órakor kezdődő szentmiséjét a Dómban. Az este 8 órakor kezdődő szentmisék - nyári szünidőt követően - szeptembertől folytatódnak.

A CsaládEgyetem keretében Ciklus-show címmel játékos workshopot hirdetnek 10-13 éves lányoknak június 23-án, szombaton 9 és 14 óra között a Katolikus Házban (Dugonics tér 12.). Előtte szülői tájékoztató június 21-én, csütörtökön, délután 17-18 óráig, ugyanott. Jelentkezni lehet június 20-ig a www.csaladegyetem.hu oldalon található jelentkezési felületen vagy telefonon a +36/20/828-0476 telefonszámon.

A drámapedagógiai módszerekkel dolgozó MFM-Projekt® jogvédett program központi gondolata: a serdülő lányok önképét és életérzését nagymértékben meghatározza, milyennek hallanak testükkel – és így saját magukkal kapcsolatban. A látványos, izgalmas és nem feltétlenül hagyományos bemutatón, az ún. „Ciklus-show” (lányok számára tartandó foglalkozás, workshop) keretein belül a testi folyamatok, a ciklus-történetek bemutatása az értelem mellett – illetve az előtt – főként az érzelmeket és az érzékszerveket szólítja meg. De nem hiányzik az ismeret sem. A program olyan információkat nyújt mind a lányok, mind a szülők számára, melyek még nem tartoznak a mindennapi tudáshoz. Jelmondata: „Csak arra vigyázok, amit értékesnek tartok.” További információk a www.mfm-projekt.hu honlapon található.

Számos eseménnyel csatlakozik június 23-án, szombaton a Múzeumok éjszakája országos programsorozathoz a Szegedi Dóm Látogatóközpont. Az „Orgonáról orgona mellől” című előadásra este 8 órakor és 21.30-kor várják az érdeklődőket a Dóm liturgikus terében. A részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött. Belépők 17 órától kérhetők az oldalbejáratnál. Az est során a Látogatóközpont kiállítása díjmentesen tekinthető meg, míg a Dömötör - torony 500 forintért látogatható. A különleges hangulatú, éjszakai toronylátogatásra 800 forintért válthatók belépők az intézmény jegypénztárában. (Bejárat a Szentháromság-szobor felől.)

Megjelent a Vallástörténeti szöveggyűjtemény az Újszövetséghez című 463 oldalas kötet Benyik György és Szőnyi Etelka gondozásában, az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásával, a JATEPress Kiadónál.

Az eredeti művet Klaus Berger és Carsten Colpe szerkesztette, akik munkájuk összegzéseként 1987-ben adták ki a Religionsgeschichtliches Textbuch zum Neuen Testament című kötetet. A szerzőpáros 1700 antik idézetet rendelt az Újszövetség szövegéhez, 700 hosszabb latin, görög, héber, arám, kopt, szír párhuzamot találtak az eredeti könyvben, német fordításban.

A magyar kiadás megjelenését egy konferencia követi Szegeden augusztus 27–29. között, (<http://sznbk1988.hu/>), melynek témája: Az Újszövetség hellén és júdaista háttéré.

**A NYÁRI SZÜNIDŐRE MINDEN DIÁKNAK,
TANÍTÓNAK ÉS TANÁRNAK HASZNOS IDŐTÖLTÉST,
KELLEMEK KIKAPCSOLÓDÁST, JÓ PIHENÉST
KÍVÁN A TORONYIRÁNY SZERKESZTŐSÉGE!**

Kiadja a Glattfelder Alapítvány

Felölös kiadó és szerkesztő: Kiss-Rigó László

Állandó munkatárs: Bábszki Zoltán, Borz Gergely,

Cserny Szilvia, Kozma Gábor,

Szeberényi Klára, Tóth Sándor

Címünk: 6720 Szeged, Aradi vértanúk tere 2.